

Megjelenik a lap **Temesvá-**
rott minden **kedden**.

Előfizetési díj akár helyben,
akár postai szétküldéssel:

Egész évre 6 ft. pp. = 6 f. 30 kr. ujp.

Fél évre 3 ft. pp. = 3 f. 15 kr. ujp.

A helybeli előfizetők a lap ház-
hozordásáért rendelést tehetnek.
a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői iroda: belváros,
bécsi utca 68. szám, első emelet.

DELEJTŐ.

A tudomány, anyagi érdeke és szépirodalom közlönye.

Jelige: Csak az a nemzet vész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizethetni helyben a szer-
kesztőségénél, vagy a helybeli könyv-
kereskedésekben; vidéken min-
den cs. kir. postahivatalnál szer-
kesztőséghez utasítandó bérmentes
levelekben.

Hirdetések minden közhasználat-
ban lévő nyelven fölvételnek. A
beigatásért minden három hasábos
egyes sorért 4 p. vagy 7 uj kraj-
cárnyi díj számítatik.

Kiadó hivatal: belváros, bé-
csi utca U h r m a n n M á r t o n
műkereskedésében.

Szerda, december 28. 1859.

52. szám.

Második évi folyam.

A Csernovicsok.

(Vége.)

Csernovics Arzén a szerb faj legkitünőbb egyé-
niségei közé tartozik, sőt ha az egész világtörténelem
főszereplőivel hasonlítjuk is össze, a legjelesebb fér-
fiak közt foglal helyet. — Montenegro szabaddá lett
részében ugyan is sajátzerű kormányrendszer jött
létre, az t. i., hogy a Csernovics család, tagjai közül
meghatározott renddel egy magában egyesítvén a főpapi s
népfőnöki hatalmat, uralgott a nemzet fölött.

Arzén elődjei közül is találkoztak többen, kiket
jeles bajnokokként dicsőitnek az ősi néprománcok s
kik mindannyiszor, ha küzdeni kellett a népnek hazája
védelméért, annak élén villogtatva a kardot, diadalról
diadalra repültek. Azonban elődjei közül egy sem szer-
zett magának annyi hősi babért mint ő, s ezért, s mert
minden tekintetben patriarchája volt népének, fiui tisz-
telettel s rajongó szeretettel csüggött rajta minden mon-
tenegrói, s általános volt a fekete hegyek közt a hit,
hogy ő, ki ifju évei óta száz meg száz tanujelét adta,
miként a szó legszorosabb értelmében méltó egy nagy
állam fejévé lenni, van kijelelve arra, hogy mint vezér
megkezdje a harcot, mely visszaállítandja a szerb faj
ősi szabadságát.

Senki sem óhajtotta inkább mint ő, hogy kitüz-
hesse a felkelés zászlóit, mert mióta nemzete élére lé-
pett, folyvást értesülvén a cs. k. seregek diadalai fe-
lől, szintén erősen hitte, hogy neki jutand a dicső fel-
adat, győzelemről győzelemre vezérelvén honfiai, el-
döntő részt vehetni a porta europai uralma megtöré-
sénél.

Azonban, noha oly sovárogyva mint a leghevesebb
vérű ifju óhajtotta is, hogy mielőbb a keresztes lobo-
gokhoz csatlakozhassék fajrokonaival, mindaddig, mig
nem vélte eljöttnek az időt, mikor a siker alapos re-
ményével lehetett megkezdeni a felkelést, egész tekin-
télyét s befolyását arra használta, hogy féken tarthassa
a népet, mely azonnal, a mint híret vette, hogy a cs.
kir. seregek átkeltek a Dunán s Száván, ki akart törni
ősi bércei közül s hátulról megtámadni a mozlimeket.

Fölötte nehéz feladat volt féken tartani a hare-
szomjas népet, de mégis sikerült ez neki. Amde mi-
vel a bajnoki hév percről percre inkább széttörni vá-
gyott a korlátokat, a mint végre — mint említettem —

kihirdette, hogy most már harcra készüljön minden mon-
tenegrói, éig ható örömríadás követte szavait, s né-
hány nap mulva fegyverben állt az egész nemzet.

Picolomini, ki nem csak hősisége hanem szelid s
nemes jelleme által a legnagyobb mértékben megnyerte
a szerbek szeretetét, csatlakozások által folyvást sza-
poritva seregeit, nyomult előre, s örömmel hallá, mi
történt Montenegróban.

Arzént, ki a katrianeki szorosnál jött elejbe, va-
lódí fiui tisztelettel fogadta. — Mint egy patriarcha az
ó testamentomból tűnt föl előtte a hosszú hajfürtű s
szakállu, de még teljes erős főpap, s a férfias erő s
szépség eszményét bámulta öcsésében Györgyben, ki
mellette lovagolt.*)

Az ősz főpap a kettős keresztet tartotta kezében,
György a nemzet főzászlóját vitte, melyet diadalmasan
lobogtatott már sok csatában, mert mióta fölserdült, nem-
zete legkitünőbb hősei közé tartozott.

A patriarchát és öcsését 5000 bajnok követte, kik
mind hangos örömjajjal üdvözlölvén a keresztes zász-
lókat, adtak hálát a mindenhatónak, hogy mint bizton
hitték, felvirult a nap, melytől kezdve hitsorsosaikkal
diadalról diadalra repülve állhatnak boszut sok nemes
vérért, mely elfolyt a kosovó-mezei gyászos nap óta.

A patriarcha népe nevében meghódolt Lipótnak s
lekötelezte magát, hogy ha szabaddá lesz, mindazon
föld, melyet ősei kormányoztak, mint a magyar király
hübérnöke fogja teljesíteni mindazon kötelességeket, me-
lyeket az egyezmény következtében elvállal.

Mily fellengző örömmel szólnak e korról a piz-
mák, mily jogos büszkeséggel emlegeti már is a mon-
tenegrói nép, hogy ősei eldöntő részt vőnek minden
győzelmekben, melyeket e korban kivívtak a cs. kir.
seregek.

Bizton hitte ekkor minden szerb, hogy nem fog
többé uralkodni hazája fölött a félhold, s e remény fö-
lötte alapos volt, de fájdalom mégsem teljesült, mert a
roszul választott vezérek hibái s versenygései csakha-
mar oly fordulatot idéztek elő, hogy a szultán, ki már
már azt hitte, hogy vége európai uralmának, rövid idő
mulva ismét fenhargon mert beszélni a minden kivi-
vott előnyt egymásután elvesztett bécsi udvarral.

*) Egy ezen jelenetet ábrázoló régi szép kép maiglan
is gr. Spanschi Jösefné szül. gr. Csernovics hölgy (atyja volt
az utolsó Csernovics gróf) birtokában van.

Nem lehet itt helye előadni mind azt, a mi e korban megsemmisítette hazánk és a szerbek reményeit s előidézte ama szerencsétlen karlovici békét, mely által elveszett mindaz, a mi előbb elfoglaltatott. — E béke következtében a porta, mely már elvesztette volt hazánk minden hajdani hűbéri tartományait, ismét korlátlan hatalommal uralgathatott ezek fölött s véres boszút állhatott mind azokon, kik a kedvező alkalmat használva, fegyvert ragadtak s nem vándoroltak ki, miután megkötötték a szerencsétlen békekesség.

Arzén nem tért többé vissza ősi bércei közé, mert nem akará a hozzá csatlakozott, most védtelenül hagyott népet a pogányok dühének kitenni, bár mennyire szerette is hazáját, nemzete jövőjét tekintve, célszerűbbnek vélte elfogadni azon ajánlatot, hogy a néppel mely vezérlete alatt áll, honunkba átköltözve ott az okmányilag biztosítandó jogok s kiváltságok mellett megtelepedjék.

Az őt követő nagy számú nép azon hittel vándorolt be hazánkba, hogy az csak ideiglenes lakhelye lesz, s hogy csakhamar ismét más fordulatot vévén a dolgok, George vezérlete alatt visszatérhet ősi honába, s részt vehet a porta hatalmát megtörendő harcban.

Azonban más volt megírva a végzet könyvében, mert Magyarország nem csak ideiglenes hazájuk lön, melynek hű polgáiraiként viselték magukat, hanem a magyarral együtt a szabad alkotmányos intézmények iránti hajlamukkal is kitüntették magukat, mely még sok jónak szülöttje lehet a hazai közügyek pályáján, ha ezen egyetértés állandó, és mindenre kiterjeszkedik.*)

Remellay Gusztáv.

Külföldi levelek.

VI.

Kilépven a Louvreból, még egyszer visszafordulunk, hogy gyönyörködjünk annak pompás oszlopszatán, s azután bemegyünk az átellenben levő Saint-Germain l'Auxerrois templomba; melyet régi goth stylje, ujabbkori ékességei, és történeti emlékei tesznek nevezetessé. 1572. augusztus 24-én, sz. Bertalan éjjelén, itt kondult meg a harang, mely jelt adott azon általános, okára és kezdőire nézve különféleképen magyarázott, de mindenesetre gyászos vérengzésre, mely sok ezer polgárnak életébe került. 1831. február 14. ide rontott be a nép, midőn éppen az elhunyt Berry hercegért nyugmisse tartatott, kirabolván és megszentsegtelenítvén a templomot. Azonban művészek úgy vélekednek, hogy ezen szomorú események nem ártottak any-

*) E cikkek t. szerzője ezekben helyszüke miatt ki nem merithetvén a Csernovicsok családtörténetét, fentartjuk magunknak, hogy illő alkalommal e tárgyra visszaterjünk, a mit annál szívesebben fogunk tenni, minthogy a család jelen főnökében, Csernovics Péterben egyik kitünő előképét tiszteljük azon férfiaknak, kik idegen származásuk dacára szívvel lélekkel a magyar nemzet tagjaivá avattatták fel magukat. (Szerk.)

nyit a templomnak, mint az ujabbkori építészek csinósításai, kik az eredeti goth styl szépségét a jelenkor diszitményeivel elfátyolozák. Különös figyelemre méltó templomok még Párisban: a Notre-Dame, Saint Geneviève, St. Clotilde, St. Sulpice, St. Eustache sat. Ki ne ismerné, legalább nevérol, a párisi székesegyházat, mely a rheimsi után legszebb gothikus mű egész Franciaországban. Nagyszerű portailja, sugár tornyocskái, magasba törő boltozatai, finom faragványai, diszére válnak a XII. század második felének, noha a templom eredete sokkal régiebb; még a VI. századból, I. Childbert korából való. És szent Genovéva templomáról, a híres Pantheonról, mely magas oszlopcsarnokával és fenséges kupolájával úgy áll ott, mint a XIV. Lajos korabeli francia építészre remeke, és ámbár 1851 óta a kath. isteni tiszteletnek ismét visszaadva, még most is homlokán viseli ezen fölrást, melyet reá a forradalom igtatott: „Aux grands hommes la Patrie reconnaissante.“ — Ki ne hallott volna valamit? — Ki ne óhajtana azt látni? Én a templomot, melynek ajtajánál Attilát, római harcos módjára öltözve, s a mellette esdekelve térdelő sz. Genovévát találám, megnéztem ugyan és gyönyörködtem benne; de a sirokat, hova ministeri rendeletnél fogva csak bizonyos számú egyének mehetnek, időm nem lévén a hosszas várakozásra, meg nem látogathattam. Az ujabb építmények között legjobban tetszett sz. Clotild temploma, mely a XIV. századbéli goth modornak utánzása. Hanem ha valaki a tiszta goth izlést, annak eredeti finomságát, nemességét, fenségét, a faragványok és az aranyozás gazdagságát, s az üvegfestészet magas tökélyét akarja bámulni; az menjen a sz. Lajos király parancsára Pierre de Montereau által épített, és a palais de Justice-vel kapcsolatban levő Sainte-Chapellebe; mely eredetileg arra rendeltetett, hogy abban Krisztusnak Konstantinápolyból Jean de Brienne császártól nyert töviskoronája, és keresztének jelentékeny része őriztessék. Soha sem feledem el azon kellemes hatást, melyet ezen gyönyörű, a forradalom alatt ékességétől megfosztott, és most a császár parancsára kijavításban levő építmény reám gyakorolt. Látszik hogy III. Napoleonnak nem csak éles esze, — hanem jó izlése is van; miről még lészen alkalmam szólani. Ide azonban csak ministeri engedélemmel juthatni. Idegenek utlevelöknek és még valaminek, — mi hatalmasabb az utlevélnél, — előmutatása mellett, felsőbb engedély nélkül is megszemlélhetik. Általában a templomok, kath. országokban minden nap, s a nap bármely részében nyitva állanak; mert ott mindig látni buzgolkodókat, kik ott a négy falon kívül még mást is találhatnak, a kit leborulva imádnak. Azért legjobban cselekszik az idegen, ha a hivatalos órákat fentartván a közintézetek látogatására, utját úgy irányozza, hogy az alatt mindig egy két templomot szemügyre vehessen.

Most pedig, ha úgy tetszik, menjünk le a rue de Rivolin egész a St. Jacques toronyig, mely valami régi a forradalom alatt lerontott goth templomnak egyetlen fenálló maradványa, és a körülötte III. Napoleon által

alakított köztérnek disze; nevezetes arról, hogy a híres Pascal ezen toronyban tette a lég súlyának megmérése fölötti kísérleteit; minek emlékére 1855-ben, ezen torony aliv bolthajtásába az ő, Cavalier által készített szobra helyeztetett. Sz. Jakab tornya a boulevard de Sebastopol torkolatánál áll; és itt egyuttal végig tekinthetünk azon hosszú tágas utcán, mely a mostani uralkodó nagy szellemének kitünő bizonyossága.

III. Napoleon megemlékeztvén ama híres „Panem et Circenses“-féle felkiáltásról, munkát akart adni a népnek, hogy azt a zavargásoktól elvonja, és békében kormányozhassa. Azért a főváros szépítésének címe alatt egész házsorokat rontatott le, egész utcákat törült el, hogy azok helyére újakat, szépeket, tágasakat, nagyokat építsen. Így keletkezett a pompás boulevard de Sebastopol; mely a St. Jacques tértől egészen végig, Párist két, majdnem egyenlő részre hasítja, és most a Szajna tulsó partján, a város másik széleig folytattatik, és sok ezer munkásnak adván kenyeret, egyszerűs mind a francia dicsvágynak és büszkeségnek hizeleg. Valahányszor Napoleonra gondolok, mindig Augustus császár jut eszembe; kinek kora a római történetekben annyira fölmagasztaltatott. Méltó is, hogy a ki a néptől legdrágább kincsét, szabadságát elvette, más valami jótéteményt adjon helyette, és ne éreztesse a néppel minden lépten nyomon annak nyomorúságát, hanem inkább igyekezzék vele feledtetni vesztesége nagyságát. Meglehet, hogy a nép azt még atyjának fogja nevezni, ki tulajdonképen elnyomója volt; csempes zsarnok (tyran rusó) miként Montesquieu Augustust nevezé. Napoleon oly ügyesen megtudott nyerni; föl tudott használni minden érdeket, hogy Franciaországban most mindenütt csak az ő tetteiről beszélnek; mintha a december másodikai államcsinyre senki sem emlékeznék.

A St. Jacques-térrel kapcsolatban áll a place du Chatelet; és ezen gyönyörű oszlop van és kut, la fontaine de la Victoire; honnan egyenesen lelátunk a pompás városházra, hotel de Ville. Mirabeau, Lafayette, Bailly sat. szelleme lebegett fölöttem, midőn azon lépcsőkön fölmenék, melyek oly nevezetes események tanúi valának. A városház mely IV. Henrik korából való, szép pavillonok, arcadok, és teremekkel ékeskedik.

Innen menjünk át a Szajna szigetre, és tekintsük meg az ugynevezett hotel de Clunyt, melyet Jehan apát kezdett építeni, a XV. század második felében, és Jacques d'Amboise végzett be. Soha olyan kedvesen valami meg nem lepett nagy város közepén, mint ezen romokban fekvő kolostor, mely hajdan számos fejedelmi vérből származott heregek, bibornokok sat. lakása volt, míg végre romokba dőlven, magántulajdon lön, és Mr. Sommerard által — kinek özvegye azt ismét eladta az álladalomnak — muzeumná alakítottatott. A romot kívül kert veszi körül, és szép sétautak; belül a középkor szorgalmának és művészetének becses maradványai ékesítik. Nem is gondolná az ember, minő szép tereknek vagynak ezen barna falak között, és mit nem rejtenek magukban a rom titkai. Az egész muzeum oly

regényes, oly mesés, mintha csak költeményben és nem valóságban léteznék. Ha ide belépünk és látjuk azon régi butorokat, szekrényeket, faragványokat, szöveteket, képeket sat., melyek a legnagyobb kitűréssel, pontossággal, fáradsággal készítették; és ha meggondoljuk, hogy ezek majdnem mind ama jámbor szerzetesek művei, kik egész életüket az isten szolgálatában töltvén, üres idejüket a tudományok és művészeteknek szentelék, akkor ítélhetünk azoknak állítása fölött, kik a középkort, különösen pedig a szerzetes rendeket, tudatlanság, — bárdolatlanság, — hanyagság, — és semmit nem tevésről vádolják, hogy az által a kath. egyházat gyalázzák. Én itt tudós protestans íróra, Döring Móricra hivatkozom (Geschichte der vornehmsten Mönchsorden. Dresden 1828.), ki nem győzi eléggé magasztalni a hidász testvéreket (Fratres pontifices) azon szép és erős hidakért, melyeket építettek; a Humiliatokat, vagyis Baretteket, azon tevékenységért, melylyel az ipart, különösen pedig a posztó- és egyéb szövetek készítését emelik; a Carthausiakat asztalos, esztergályos és másféle munkákért, leginkább pedig a gyümölcsnemesítését és tenyésztését. A Cluniacensisekről nyilatkozván, így szól: „Eins war es, wodurch immer der Orden von Clugny eine gewisse Achtung noch zu erzwingen wusste — die Gelehrsamkeit, welche in den meisten seiner Klöster noch mit besonderer Vorliebe gepflegt wurde.“ A hotel de Clunyben ugyan nem találtam olyan műkineset, minőt például Velencében a San Giorgio Maggiore chorusában csodáltam, melynek székein egy benedictinus negyven évig faragott; mind a mellett itt is sok szép és becses maradványon gyönyörködtem. Legnagyobb értékkel azon arany oltár bir, melyet II. vagyis sz. Henrik császár a baseli székesegyháznak ajándékozott. Középen áll az üdvözítő; lábainál szent Henrik és felesége Cunegundis térdelnek. Jobbról Gabriel és Raphael arkangyalok, balról szent Mihály és szent Benedek láthatók. Az aláírás:

Quis sicut Hel fortis, medicus, soter benedictus.

Prospice terrigenas clemens mediator usias.

Innen kilépven, a boulevard de Sebastopolra jutunk, mely a Szajnapartra vezet és ennek hosszában fölfelé sétálván, látjuk Páris legszebb palotáit: a hotel des Monnaies, Beaux arts, palais d'Orca, palais de la Legion d'honneur, Corps legislatif, egy vonalban állnak és nagyon emelik a város ezen részének tekintetét. Éppen mintha a pesti Dunapartot látnám. Csakhogy Pest még nem Páris, és a mocskos vizü Szajna nem Duna! A többit jövő levelemben.

Addig is kérem tisztelt szerkesztő urat, sziveskedjék az előbbi levelemben idézett görög fölírást, melyben alkalmasint sajtóhibából a σ majdnem mindenütt δ -val cseréltetett fel, ekképen javítani:

Αγασίας Δοσιθρον Εφεσιος Εποιει

Pados János.

Levelezések.

Pest, december 20. Ismét egy nemzeti ünnepélyről jövünk — a magyar tud. akadémia közgyűléséről! Mennyire érdekelve van a nemzet minden rétege ezen tudományos intézet munkálkodásai iránt — mutatja a n. muzeum disztereme, mely mindannyiszor zsufolásig megtelik, valahányszor az érintett akadémia ily ünnepélyre oda gyülekezik, halk elismerését tanusítván azon sokszorosan kifejezett tételnek, hogy csak tudományt kedvelő s mivelő nemzet képes korunkban dicsőséget aratni. Ily értelemben beszélt mai ünnepélyünk minden szónoka s gr. Dessewffy E. elnök méltóságteljes beszédében, melylyel a közgyűlést megnyitá, a nemes honszeretet jelenlevő képviselőit fölhívá, hogy e buzgalomban nem csak állhatatosan megmaradjanak, hanem ezt szóval tettel mindenütt s mindenkor terjeszteni igyekezzenek. Egyszersmind méltó figyelembe ajánlá az akadémia sikeres működésére annyira kívánatos saját épületének szükségességét.

Ezután szószékre ült Toldy F. titoknok ur, ki az akadémia minden osztályának a lefolyt évben kifejtett működését szokott szabatosságával sorolá elő. Többi között értesülünk, hogy az akadémiai nagy szótár második áttekintése és összehasonlítása más nyelvtörzsökkel már az S betűig haladt. — Azután b. Kemény Zs. Szász Károly elhunyt tag szónoki és erkölcsi hatását szoros összeköttetésbe hozá Erdély szellemi és politikai ébredésével. Érdekes előadását sokszoros éljenzés és tapsvihar koszoruzá. — Balogh Pál Dr. bár kissé hosszadalmasban, de kivált a természettudományok barátjai előtt elég érdekesen festé Humboldt S. működését s önföláldozását vagonában s utazásaiban s őt a tudományok királyául föltüntetvén, egyszersmind életében s halála után nyert kitüntetéseiről, de fájdalom! előitéletek szülte megvetés példáiról is emlékezett. Végre Csengery előadá röviden a pályaművek jutalmazásának eredményeit. Nagy jutalom egy munkának sem ítélhetett oda, mivel egy sem mozdítá a tudomány körét előbbre. Sajnos, de 200 arannyal megváltható igazság. 100 arannyal azonban koszoruztatott Trenchényi Csák Máté című 12 énekes beszély, 50-nel pedig Brassay Logikája. A pályakérdések nyomtatásban már kiosztva lévén, az elnök rövid zárszava után a közgyűlés be lön fejezve.

A f. hó 16-án tartott nagy gyűlésében a magyar akadémia a következő levelező tagokat nevezte ki: a szépirodalmi és nyelvészeti osztályba: Bérczy Károlyt, Engel Józsefet, Lichner Pált, Podmaniczky Frigyes b. Pompéry Jánost és Salamon Ferencet; a történelmi osztályba: Kerkápolyi Károlyt, Ötvös Ág. Pesty Frigyes, Révész Imrét, és Xantus Jánost; a matematikai osztályba: Lutter Ferdinandot; a természettani osztályba: Benkő Dánielt, dr. Sauer Ignácot. Külföldi levelező tagokul választottak a nyelvészeti osztályba:

Ewald Henrik, Almqvist, Renaud Ernő, Lannert; a jogtudományi osztályba: Savigny Frigyes, Welker Károly. Rendes és tiszteletbeli tagok ez évben nem választottak.

Az akadémia kiadott nyomtatványai közül érintjük mint ismeretlenebbet, az „Archaeologiai Közlemények“ első kötetét, melynek tartalma: I. Magyar műemlékek, bevezetésül és különösen Csallóköz műemlékei, egy abroszszal és hat képzetes táblával Ipolyi Arnoldtól, 1—174 lap. — II. A karikapézn mint fizetési és ékszer a történet előtti korban, s annak szabályozott pénzrendszerre történt átmenetele s végrei megszűnése. Három képzetes táblával Kiss Ferencről 174—217 lap. — III. 25 kiadatlan pannoniai latin fölirat Paur Ivántól, 217—229 l. s végre IV. Mátyás király egykoru szobra Budiszinban (Bautzen) felső Lusatiában Wenzel Gusztávtól, 229—243. Ára 3 ujforint. A sok kömetszettel aránylag olcsó.

Az I közleményben üdvözöljük Ipolyi Arnold urat, ki Csallóközben is műemlékeket talált a számos góth templomokban. Ő igazi elismerésre és hálára kötelező nemcsak Csallóköz hanem az egész hon intelligentiáját, s így csak azt óhajtjuk, vajha a hon több vidékeinek is adna az ég egyegy Ipolyit, akkor bizonyára sokat nyerne a magyar archaeologia.

Egyébaránt el nem hallgathatja közlő észrevételét Ipolyi urnak a 30-ik lapon jó tapintattal tett jegyzetere, hogy t. i. eddig még kiadatlan okiratok csakugyan tudhatnak (Mátyás és Zsigmond) fejedelmeknek Csallóközi időzéséről, mert csakugyan létezik Somorja városának levéltárában Zsigmond királynak 1411-ben kelt okmánya, melynél fogva „non arestationem civium“ parancsolja. Datum in civitate Sendmarey*) 1411. ante festum b. Galli feria quinta proxima. Ugy szinte Mátyás király a város elődeitől nyert szabadalmait megerősítvént és azokat röviden ismételvén, egy okmányában előfordul egy 1425-ben kelt. Datum in Samaria, Anno 1425 feria tertia proxima post Dnicam Reminiscere. S így bizonyos okmányilag is, mit Somorjában minden gyermek tud, a házra mutatván, hol Zsigmond király Somorjában tartózkodott. — Mindkét oklevelet jegyzeteimben regisztráltam. — A II. közleményre az a jegyzetem, vajha Kiss Ferenc elhunyt akad. tag többi munkáit bírhatná a magyar irodalom. A 25 latin fölirat Rákospalotán, Budán s honunk több vidékein találtattak. Végre „Mátyás szobra Budiszinban“ egész emléket ismertet velünk Wenzel Gusztáv ur, mely az odavál vár egyik tornyán diszlik. Az egész emlék magassága 23 $\frac{1}{3}$ szász láb. A király alakja 5 láb, arcvonásai hasonlók az eredetihez, minthogy háromszor küldetett a művész Budára, s csak midőn hasonlítottak, tétetett fel a király által épített vártornyra. Köszönet Wenzel Gusztáv urnak ezen emlék közzétételeért!

*) IV. László 1287-ki oklevélben is Zenthmarja-nak nevezetik. Csak később fordul elő Sancta Maria vagy Sa. Maria!

T Á R C A.

Idegen eszmék.

Beszély.

(Irta Nagy Ferenc.)

VI.

(Vége.)

Eppen a teendő kirándulás tervét megállapítandó jött össze a két barát.

Azt hitték-e, hogy ellenfelük nem tud viszonyukról, vagy hogy kíméletből hallgat, elég az hozzá, hogy mind-egyiknek jól esett érdektelen küldölgökről csacsogni.

— Csak akkor leedsz elbájolva kedves hazánktól, ha fenséges völgyeit és nagyszerű hegyeit fogod szemlélni, melyek minden lépten új és új kellemmel bontakoznak ki előttünk — biztatá a vendéget az erdélyi.

— De éppen hogy ezeket teljes gyönyörrel élvezhessem, ki kell kötnöm eleve, hogy elég időt engedj a tartózkodásra, egyes pontokon, ne pedig vasutiasan rohanj, hogy minden pillanat csak elrepüljön előttünk: ettől van okom félni, mert téged a megszokás már közönyössé tett, s a mellett újabb időben rohanva haladó természetet kezdél ölteni.

— Rohanva haladó? Sehogy sem veszem észre, miután céloim felé nem látom, hogy közeledném.

— Miféle ismeretlen célra vonatkozol? — kérdé kíváncsian Édesi.

— Nem volnék idegen a nősüléstől — válaszolt barátja némi vonakodással.

— Ugy hát nem igaz, mit egy ismeretlen valakitől hallék, mint ha már nős volnál.

— Ha volnék is, nálunk gyorsan folyik a válóper.

— Ez már megint rohanás, könnyelmű hamarkodás. Vagy nem gondolnád-e meg előbb, minő faggatásokon kell keresztül menned, azokül a botrányos hír! Hisz ki menne aztán hozzád, — toldá hozzá Édesi akadozva — legfeljebb Arabella vagy elvrokonai.

— Meg lennék verve — mondá vállvonitva Drugeth s elfordult az ablak felé, zavarát rejtendő.

— Különben ha már egyáltalában születél is férjnek — jegyzé meg tréfásan a pesti — e tulajdonod kifejlését be kell várni; még nem vagy kvalifikálva a házasságra.

— Szeretném tudni miért?

— Nagyon egyszerű. Először nem forrtad ki még magad, mint iménti beszédedből látszik, könnyen elszereted a másét — továbbá pártember, agitator vagy, ki e vitahevet hamar házadba vinnéd, itt szükség a higgadás; — harmadszor élvet lelsz a vig cimboraságban, míg a férjnek csendes vér illik, — negyedszer —

— Hát fonalat motolálni ne: kell-e? — szakítá félbe ingerülve a beszélőt Drugeth.

Egyenruhás inas jelent meg, egy névjegyet adott át Édesinek s

— Ő méltósága várakozik — mondván, azonnal távozott.

— Arabella! csak e szó siklott ki a pesti ügyvéd szájából, a névjegyre tekintve, de ez elég volt, hogy mindketten mint villámsujtottak mereven dőljenek a falnak.

Olvassók, ki multjokat és jelen lélekállapotukat ismeri, nem szükségtelen azon hatás magyarázatát, melyet a fiulány megjelentének tudata reájuk okozott. Mindkettő előtt egyszerre foszlott el a remények himporos jövője, s határozott gondolat nélkül bámultak a légből, kapkodva egy mentő eszme után.

Az erélyes lelkületű Drugeth hamarabb tisztába jött leendő viseletének irányával, azért elnyugtatva benső háborgását, még ő unszolta Édesit a látogatás megtételére.

Nem kis vesződés után elkészült és megindult ez a Zámory-palota felé.

Arabella egyedül volt, s mintha az ügyvéden a daemonok játékának kellene teljesedni, éppen selyemgombolással bajlódva.

— Jó, hogy jön végre, — rivallá az érkező elé, — már félttem, hogy nem lesz, ki tartsa a gomolyt. Tegye le szaporán a kalapját s terjessze ki karjait. Azonközben majd egyről másról cseveghetünk.

Ezt mondva az öntudatlanul engedelmeskedő vendégnek karjaira akasztá a gomolyt, s hidegen folytatá munkáját, gúnyosan fürkészve a gépies motolát, kinek homlokáról gyöngynyi cseppek gurultak ölébe. A grófnő a hűtött boszu vad élvezetével legelteté szemeit a szenvedő áldozaton.

— Hej, keserű ur, miért oly hallgatag — szólítá meg végre, egyet rántva ébresztőül a zsinogen — mit szólna ön hozzá, ha újra kedvem támadna, hálás személyét magamhoz hurkolni?

— Nagysám — — a kánpadon ülő bűnös nem volt képes e szónál többet kinyögni.

— Ön neve ellenére oly savanyu képet vág rám, mint ha tizenkét nevetlen árvája volna — folytatá csipősen a fiulány, — pedig tán még maga is az. Nos?

— Nagysám — hebegé a remegő lázban szenvedett áldozat, értve és vissza nem lökhetve a vádat.

— Emelje fel fejét, — támadá meg a nő foglyát — ha már a szavából nem érthetek valamit, legalább szeméből olvashassam a választ, miután öntől némi felvilágosításokat óhajtok bár elmúlt, de azért mindkettőnk emlékében élő eseményekről.

Az ügyvéd szemei előtt összefolytak a tárgyak, elejté a gomolyt s reszketve hebegé:

— Nagysád kegyetlenül büntet ama megfélemlítésért —

— Ugy is kell, — ki elég negédes, csupa hiúságból egy nő létét megsemmisíteni, rendesen ily gyáva is, a soha egyensúlyl ki nem mérhető büntetést férfiasan elviselni — mondá keményen a hölgy egy lealzó pillanat kíséretében.

Ezzel felkelt, néhányszor fel s alá ment a szobában, hiában várva a néma megszólalását, végre folytatá:

— Fájdalom, elég bohó voltam, önben oly tulajdonokra számolni, mik csak betanult phrázisokban csillogtak, miknek ellenkezőjéről azonban a keserű való csakhamar meggyőződött, s a különbeni nehézségeket még elhárítatásuk előtt áthághatlanokká tornyosíták. Így van e? — rivalt az ügyvédre.

— Nagysám — — dadogá ez vacogó fogai közül.

— Csalódásomat elfeledhetem s a világgal is elfeledtettem kényszerű távollétem alatt, de adós ön oly kifejezések igazolásával, mik engem örökre megsemmisítenek. Szeretném tudni, mi joggal meré ön ezeket használni? S még e játék megújítása hugomnál! látott a világ valaha ilyet? No persze önön nem mult, hogy ily hamar kalandot cseréljen, s bizonynyára az összekelés sürgölése sem.

— Irgalom, nagysám! — esedezek a gyötört.

— Jó jó, látom, érteni kezdi e szót, midőn nyerni óhajta, de osztani nem bír — leckézé ötöt a grófnő, járkelve a szobában, miközben az ablakhoz ment, honnét megütözközve lépett vissza, sebesen végezvén a lassu kínt: — pár óra mulva az egész család kirándul a mezőségi birtokokra, készülnöm kell, ma nem beszélhetek többet. Szerencsés utat, hallom ön is üdülési utra készül, a többiről majd ha vissza térünk. Szerencsés utat!

Ezzel választ sem várva a mellékszobába osont, a megsemmisített Édesi pedig tévelyegve hagyá el a kánpadot.

Az ok, mi Arabellát a bűnös ügyvéd gyötülésének félbeszakítására bírta, Drugeth közeledése volt, mit az ablakon

át megpillantott. Nagyon természetes okoknál fogva kerülni óhajtá e két ifju találkozását magánál, s sietve adott rendeletet, hogy az új vendég egy más szobába vezettetessék.

Midőn első felingerültségét legalább felületesen lecsillapítottnak hívé, s a szobába lépett, férjét már egész fesztelenséggel a tükörtáblán dobolva találá.

— Mivel lehetek szolgálatára? — kérdé őt egyszerű bók után.

— Ez nagyon rejtélyes kérdés egy nőtől, férje viszont látásánál — mondá a jövevény — mint egyáltalán az egész föllépés igazolatlan. Vagy az a szokás a magyarországi fő-rangu körökben, hogy a férj neje megérkezését az ennek imádójához küldött névjegy által tudja meg?

— Farkas! — szólt szemrehányólag a nő, megállva az ifju előtt — ez illedelmetlenség — tevé utána békülékeny hangon, érezve helyzeté kényességét, az iménti kinzóból a kinzottnak szerepébe kellvén magát megadnia.

— Lehet, bocsáss meg ingerültségemért, — folytató higgadtan a férfi — de hát mond, ez lesz az én szobám? ámbár kissé szűk, de hisz ezek itt oldalt okvetlen a tied, majd helyet lelek ott.

— A ház nem a miénk, nem rendelkezhetünk vele — mentegőzék ingadozó hangon a grófhölgy.

— Ugy hát jövel hozzám — viszonzá szilárdul a fagató — annál jobb, annál jobb, legalább függetlenül cselekedhetem.

— Még nem lehet — susogá halkán a reszkető hölgy.

— Nem lehet? — kérdé színlelt indulatossággal a magát fölénye teljes tudatában érző férj — asszonyom! kegyed engem a kolozsvári találkozás bevarásával kecsgettetett, hogy mint nóm a világ elébe lépjen oldalamon. A perc elérkezett, a tett megérett, s azt csak be fogja látni, hogy méltóságérzettemmel nem fér össze e bujódsi szégyenkedés. Menjünk atyádhoz.

— Az Istenért! az nem szabad — tiltakozék a készülő elé lépve Arabella.

— Ugy más módra kényszerítesz — felelt hideg vérrrel a gátolt, s leült a támlányba.

A nő azonban érezvén hibáját s azt menteni nem bírván, némán állott meg a szék mögött, annak karjába kapaszkodván, hogy ne tántorogjon.

— Minő módra? — tagoló mégis félénken.

Drugeth hatalmában érezvén az erőt, sorsa felett rendezkedni, elégtült mosolylyal méregeté a remegő hölgyet, s parancsoló határozottsággal mondá:

— El fogok válni.

Azonban távol attól, hogy ezzel, mint hitte, megsemmisítette volna a nőt, sőt ez egy felfakadt sohaj által könnyebülve, vissza látszék nyerni elevenségét, legalább némi árnyalatával az elmésségnek kérdé tőle:

— Tán elszerelmesedett férjem uram?

— Nincs miért tagadnom.

— S szabad tudnom a szerencsés imádott nevét?

— Hedvig.

Arabella megkövülve hátrált e név hallatára, s csak néhány pernyi csend után volt képes viszonzni:

— Hisz az Édesi mátkája.

Mintha villám csapott volna le Drugeth mellé, oly bálványá merevült e pár szó hallatára, úgy hogy Arabella szinte sajnálni kezdé, habár feltevé magában megbüntetését.

Végre felkelt Farkas a támlányról, csendesesen megfogá neje kezét, csdekelve nézett szép szeméibe s megindulva hebegé:

— Ha némi irgalmat érzesz még irántam, Arabella, ziláld szét ama láncot.

Ritka jelenet volt ez, egy férjet neje előtt esdekelve látni, hogy új szerelmének kötelékeit ennek kedvezményére irányozza!

S a nő? nem talált a kérelemben semmi természet-

lent, csak haladéktalanul nem akará megigérni e sajátos segedszerepet.

— Tedd meg a kellő lépéseket a válásra, azután menj Édesivel falura, — viszonzá a halvány férjnek — de el ne árulj semmit, mi itt történt; mi is fürdőre megyünk. Majd meglátom mennyire vihetem dolgotokat, visszatértünk-kor közlendem. Szerencsés utat!

Ezzel magára hagyta a felháborodott ifjut, ki aztán nem különben tántorgó léptekkel indult kifelé, mint előbb Édesi.

VII.

Elég leverten és kedvetlenül indult a két ifju üdülési útjára. Hogy ez korántsem nevezhető kéjutnak, mire szánva volt, megfogható; azonban az ifju lélek mégis sokkal ruganyosabb, minthogy a váltakozó jelenetek, új és új benyomások, fel nem ébresztenék villanyosságát.

Uti kalandjaikat előszámlálni nem lehet célunk, be kell hát érünk azon megjegyzéssel, hogy állhatatosan hallgatván Arabellávali találkozásairól, a sebeknek nem volt alkalmuk felfakadni, ellenben a szórakozás némi mértékben meghozá kedvüket.

Néhány hét mult el e barangolások közben, lejutottak egész Nagy-Enyedig, a nélkül, hogy a grófi családról csak legkisebb hirt hallottak volna.

Annál inkább megkelle őket lepni, midőn egy esős nap által szobájukba zárva, egyszerre Zámoryné ismerős inasát láták belépni.

Egy levelkét hozott, melyben urnője a két barátot egy-néhány érdekes közlendőnek elmondása végett közeli utiszállítására kérte.

Mindkét férfi megrendült e hír vételére s szokatlanul elkomolyodtak, mintegy érezvén, hogy sorsuk válságnak néz eléje.

Édesi előtt elfoszlott a rangos és vagyonos jövő kecsgető álomképe, s maga sem meré már hinni, hogy biztos láb-al állott annak küszöbén: míg Drugeth hitte ugyan a felszabadító elválást, de nem bizott a megsértett nőben, hogy ez nőisége által vezettesse magát felkorbácsolt erélyessége helyett.

Arabella nem bírván a szilaj rögeszmék és a tulcsigázott önállósági viszketeg által fejére vonzott hinárból minden megerőltetett erélyessége mellet is kimenekedni, kénytelen volt tehetlenségét bevallani atyjának.

Nagy áldozat volt ez a büszké fiulánytól, s csakis hosszú lélekharc után adá meg magát az elkerülhetlen kénytelenségnek, mindig előbb várhatva szerető gyengéd atyjától elnézést, mint a világtól, s mig az megmentheté, ez örökre elítélte, megsemmisítette volna.

A két Káry gróf tanácsot ült a teendőik miatt, melynek következtében Zámorynéval be is adaták a válási kérelmet, mit ők maguk sürgöltek befolyásos ismerőseiknél.

Arabellának is vissza kellett volna ezek után vonulni a világtól, de az ő izgatag lelke módot keresett a kellő iratok kézrekerítéséhez, s nem fojthatá el magában azon maliciosus gyönyört, a két bűnöst még egyszer megaláztatni.

A mint a hivottak nála beléptek, eleven kedélyességgel idvezelte őket, leülteté, mintlétkükről, a látott vidékekről s mulatásukról kérdezősködött.

Ifjaink erre készülve nem lévén, zavarukban csak értetlen hangokat adtak feleletül.

— Látom, — mond végre határozott hangon — hogy önök egyike sem találja többé körömet kedvesnek, társalgásomat élvezetesnek, mint egykor — —

— Nagysám — — hebegék egyszerre mindketten.

— Hiába ott az udvariassági melegség, hol a komoly való győz meg állításom alaposságáról — szakítá őket félbe a fiulány — azért nem akarom önöket a netán szándéklott élvezetektől hosszabban visszatartani, s ime átadom, mi reám van bízva. Fogadják!

Ezzel külön külön iratot nyujta át nekik.

Drugeth mosolylyal olvasá az elválási ítéletet, s udvariasan meghajolva mondá:

— Nagysám szives közreműködésével örökös halára kötelezett.

Nem ugy Édesi, ki reménybeli apósától kapta vissza az eljegyzési ígérkezést.

Miután néhány percig a megsemmisült imádó zavarán legeltette szemeit a hölgy, ellenben látá, hogy volt férje őt a másik ígéretere vágyik emlékeztetni, két névjegyet vett fel az asztalról, s ezen szóval adá át vendégeinek:

— Ne érezzék magukat megsértve, ha mégis békülve akarok megválni, s emlékezetül e jegyeket adom.

Ezzel mosolygó bókot csapva elhagyá az ifjakat.

A két barát pár percig némán bámult az üres légbé, azután egymásra, míg végre akaratlanul a névjegyet kezdék olvasni.

Mint kigyócsipésre sziszentek fel egyhangulag srohanva hagyák el a fiulány lakát, ujon és ujon olvasva e hihetetlen jegyről:

Gróf Káry Hedvig
és
Báró Tamási Miklós
jegyesek.

Temesvári ujdonságok.

* Midőn utolsó előfizetési felhívásunkban lapunk harmadik avagy 1860. évi folyamának kiadantatását attól föltételeztük, hogy f. hó 20-ig a tisztelt közönség részvéte által a költségeket fődözve lássuk, azt hívők, elég korán bocsátottuk közre ezen felhívást, hogy mindenki, kit a lapunk által képviselt ügy érdekel, annak további fenmaradása iránt nyilatkozhassék. Minthogy a dolog miben állásáról mai napig nem nyilatkoztunk, és így tulajdonkép az említett határidőt ténylegesen nyolc nappal engedték meghaladni, körülbelül megfeleltünk a Politikai Ujdonságok legközelebbi óhajának, miszerint az előfizetési határidő e hó végéig kiterjesztessék. De még ezen időkinyújtás sem hozott oly eredményeket, melyekre egy folyóirat jövőjét építeni lehetne. Mind a mellett kijelentjük, hogy a Delejtűt jövőre is fogjuk folytatni. Tesszük azt azért, mert egy erkölcsi parancsnak vélünk némileg eleget tenni, mely válságos időben nem engedi, hogy a kényelmes utat válasszuk; és mert azon meggyőződésünket szeretjük ápolni, hogy a mai napig ki nem elégitő eredmény nem a közönség közömbösségében, vagy vállalatunk jelentőségének nem méltánylatában, hanem éppen csak késedelmezésben fekszik, és így okunk van reményelni, hogy a kik eddig vállalatunk bizonytalan állása miatt előfizetni haboztak, most ezen nyilatkozatunk után sietni fognak, minél nagyobb számmal azt részvétükkel támogatni és biztosítani; — nem egy két félévre, hanem addig, a meddig a Delejtű csakugyan nemzeti érdekeinknek egy előharcosa lehet. Együttal tisztelt íróársainkat is fölkérjük, hogy miután a Delejtű oly vidéken jelenik meg, melynek legnagyobb szüksége van nemzeti irodalmunk egy buzgó apostolára, és miután e lap sok oly helyre talált beutat, a hol eddig szellemi életünk kifejlődésének alapföltételeit pengetni ritkán vagy éppen nem hallották, ezt a maguk részéről is becses dolgozataik által életvidor fejlődésre hozni sziveskedjenek. Végre a Bánsági értelmiségéhez is fordulunk azon kérelemmel, hogy időnkint levelezőkül keresse fel lapunkat, és nyitkozzék azt sajátos érdekeink közlönyévé, közelebbi viszonyaink ismertetőjévé tenni. Ez által nem csak a Bánság lakói inkább kedvellendik meg e folyóiratot, de Magyarországon távolabbi megyében is a testvéri rokonérzületnél fogva szivesen látott vendég lesz a Delejtű. Eddig sokszor kellett

fájlalnunk azt, hogy a temesközi megyék azon sok férfja, a kiknek szellemi tehetségeit részint közéletben, részint valami szakpalyán tisztelni tanultuk, tapasztalaikat és ismereteiket megvonták tőlünk. Reménylünk, hogy jövőben e részben kedvezőbb változás bizonyosságul szolgáland lapunk, és hogy a közönség pártolásán kívül, a szellemi támogatás is hozzá járuland, a Delejtű sokoldalúságát kifejleszteni és befolyását az őt illető téren öregbiteni. — Ha azt elérjük, a bánsági magyarság nem csak az összes haza színe előtt, hanem mindenütt a hol a közműveltséget tisztelik, életrevalóságának adandja jelét.

* A magyar akademia legközelebb tartott közgyűlésén, az elnök gróf Desewffy Emil szellemdús megnyitó beszédében ujjalat felhívta a nemzet figyelmét, hogy legnemzetiebb intézetünk, a tudományok magyar akademiaja még most is szűk, kibérlett szálláson özszeszorolni kénytelen, mely körülmény valamint oly intézetre, minő akademiaink, nem méltó, ugy annak célszerű működését is nem kevéssé akadályozza. Akademiaink alkotása óta nem csekély idő folyt már le, ugy, hogy miként a Magyar Sajtó igen jól megjegyzé, azóta az akademiaink már fővényszemenként és fillérekéből is emelhetünk volna palotát. A külföldi, ki a magyar nemzetet nem kis mértékben éppen azon fényről tanulá tisztelni, melyet ezen intézet a nemzetre áraszt, bizony elcsodálkozhatik, ha őt a Trattner-Károlyi ház helyiségeibe vezetjük, mondván neki: itt székel azon testület, mely nemzeti palladiumunk őrzője, sőt mely jelenleg legszentebb nemzeti érdekeink kéviselője. Azon haza fiai, kik minden hivatalos forma nélkül jeleseink iránti tiszteletüket oly fényesen tanusították mint a Garay- és Vörösmarty-árvák és Kazinczy-hagyaték ügyében, reménylünk, tökéletesen meg fogják érteni az akademia nemes elnökének szózatát is, midőn egy nemzeti palota emelésének szükségét kimutatja. Az akademiaink alapítókéje kicsi, azért a rendes adóra és házbérré járó kiadások azon pénzalapot sorvasztják, mely tulajdonkép a tudományok kiművelésére és nyelvünk fejlesztésére volt szánva, és kell is, hogy szánva legyen. Oly palota mely az akademiaira, mely a magyar nemzetre méltó legyen, százezerekbe kerül, de ezeket is elő fogja teremteni a lelkesedés és a magyarnak önbecsülése. Részünkről célszerűnek hinnők, ha minden nevezetesebb városban választmány alakulna, mely az akademiai palota ügyét felkarolná és mely közbizodalomban álló férfiak vezetése alatt az eszmét tette érlelje. Az egész haza osztassék fel ily választmányi kerületekre, ekkor bár mi szerények legyenek az egyek adakozásai, a közlelkesülés ezeket egy hatalmas tőkévé fogja összeforrasztani, melynek erejével nemzetünk miveltségi történetében egy szép, lelkes és tiszteletre készítő tettet jegyzendünk be újra. Megpendítettük az eszme megtestesülhetésének egyik módját, reményünket fejezván ki együttal, hogy nemsokára alkalmunk leend egy Temesvárott történt ily választmányi alakulásáról jelentést tehetni. Temesvárnak és az ezt illető tartományak, mely a Kazinczy-ünnepélyben részt nem vett, ez kétszeres köteletségében állana, de kétszeres becsületére is szolgálna.

* Mult kedden a legtarkább időjáratot megéltük. Éjjel a vihar megmozgatá a házak kéményeit, és lesepré a vakolatot, reggel eső volt, aztán a melegség 16 fokra emelkedett, mely legsárosabb utjainkat is felszárítá. Aztán még egy kis eső, egy kis szél, — aztán egy darabig semmi! Estve oly hóvizatar keletkezett, mely Siberiának is beillett.

* Károlyfehérvárról nem rég 68 hordó, avagy sulyban 278 mázsa pénzre vert ezüst érkezett ide, és feladatván a vasutra, Bécsbe vitetett. Az ezüst küldemény értéke 804000 forint.

* A temesvári gazd. egylet gyűlést tartván, a társulat további fennmaradhatása, vagy feloszlásának szüksége került tárgyalás alá. A társulat titkára Pesty Frigyes hosszabb jelentésben indokolta azt, hogy a jelen körülmények közt a gazdasági egyesület üdvös működése nem várható, és ezen jelentéssel egyszersmind az egylet választmányának nézetét is elmondá. A feloszlás indítványa ellen csak két igen

gyenge ellenészrevétel történt, mely az okok bővebb megfejtése után szintén az indítvány mellé állt. Így a társulat feloszlata egyhangulag lön határozattá, és mivel az alapszabályok értelmében ily határozat két közgyűlés hozzájárulását kívánja, 1860 év február 6-ára rendkívüli közgyűlés fog egybehívati, a midőn is ezen kérdés újra fog szőnyegre hozatni. Az eredmény akkor sem lehet kétséges. Nem állhat fenn oly egyeslet, melynek az illető körökben rokonszenve nincs. A temesvári gazdasági egyesület pedig azért vesztette el minden rokonszenvét a gazdáknál, mert bureaucraticus zamatu volt, mert e jellegét már címén (kais. kön. Landwirthschafts Ges. in Temesvár) a melylyel beköszöntött, magán hordozá, és mert a határok ily körülvonalozásával miként ez a kérdéses, magát az egész koronaországra kiterjeszkedő gazdasági egyesletnél, azonban annak alakítóinak hozzájárulása nélkül történt, ezen vidéknek az anyaországtól való elszakadását öregbiteni vélték.

* (Beküldetett) F. hó 26-án tartatott meg az itteni egyeslet evang. gyülekezet közgyűlése, melyen szép számmal jelentek meg a tagok, de a mint a lelkész ur a választásokat a presbyteriumba a kegyelmes sept. 1. császári pápens és sept. 2. magas ministeri szervezési rendelet értelmében kíváná megtartatni, az

ellen elénk szónoklatok támadtak a templom minden részéből. Ellenvetések történtek több tagok részéről, hogy sem a gyülekezet, sem kormányi rendelet az itteni presbyteriumot le nem tette hivatalából, így annak csak kiegészítéséről, de semmi esetben sem lehet új választásáról szó, mi csak a ministeri rendelet tettegesítése volna. A lelkész ur tovább is sürgetvén az új választás foganatba vételét, a jelen voltak legnagyobb része elhagyta a templomot. Ezen óvakodás még a benmaradt tagokon is annyira uralgott, hogy miként a szavazati cédulákból kitűnt csak alig huszan találkoztak e közel ezer lelket számláló gyülekezetben, kik szavazatokat nyújtottak át, mi az idő késősége és több jelenlevőknek a megválasztás elleni tiltakozása miatt ezen nap nem is fejeztetett be, hanem következő napra halasztatott az eredmény kihirdetése. A szavazásra jogosítottak azonban jegyzőkönyvbe kívánták igtatni, hogy a presbyterium választásába ma csak azért bocsátkoznak, mivel a felügyelő, pénztárnok és több más tag helye megürülvén, az ekklezsia kormányzása fenakadhatna, de hogy ezen pótválasztás nem a legfelsőbb patens alapján és következtében történik.

Kiadó és felelős szerkesztő Pesty Frigyes.

H I R D E T É S E K .

(2—3) Az ujlag átalakított (17. sz.)

(2—3) **S I M O N I M R E,** (18 sz.)

kávéház- és vendéglői helyiségek,

12 vendégszobával együtt, az „Oroszlánhoz“ címzett Temesvár-Józsefkülvárosi vendéglőben, a hozzá tartozókkal, minórában bérbe adandók és azonnal átvehetők.

Körülményesebbet megtudhatni Temesvárott, Józsefkülváros, potyka-utca 255. szám.

gyógyszerész,
a t. c. közönséget, különösen a bortermesztőket, borkereskedőket és fogyasztókat arról értesíti tisztelettel, miszerint a borok vegytani megvizsgálására kész, és minden hozzá beküldendő bor fajsúlyát, szesz-, cukor- és savtartalmát, nem különben az égvénytelen maradékok mennyiségét kiszámítván, mindenkit képessé tesz tudományos alapon a bor valódi becslésére.

Temesvár, Józsefváros, december 10-én 1859.

MOLL

SEIDLITZ PORA

Az utolsó világműkiállításán a hivatalos „Wiener Zeitung“ számai szerint minden hasonnemű házi gyógyszerek közt egyedül csak ez tüntetett ki érdemmel, s a nemzetközi esküszéknek ezen főhatalmu nyilatkozata által e készítmény fölülmulhatlan minősége és dicséretreméltósága a bel és külföld minden hasonnemű készítményei irányában elvitázhatlanul bebizonyított.

Egyedül központi szétküldő raktár: Bécsben a „golya“ című gyógyszertárban, Tuchlauben, Wandelszálloda átellenében. — Ara egy bepecsételt eredeti skatulyának 1 frt. 12 krt. pp. Pontos használati utasítások minden nyelven.

Ezen, ezer példákban és sok évi tapasztalás után mint kitünőnek bebizonyult Seidlitz-porok városon és vidéken most már oly általános elismerésre találtak, miszerint azoknak hire jelenleg az ausztriai birodalom határain messze túlterjed. Hogy mit képes mivelní Moll Seidlitz-porainak biztos gyógyereje, nevezetesen gyomor és alhasi bántalmaknál, s hogy azok mily jelentékeny segélyt nyújtanak májbetegség, hasszorulás, aranyér, szédülés, szivdobogás, vértodulás, gyomorgörcs nyálkásodás, gyomorégetés s különféle nőnemi betegségeknél azt már mint bebizonyult tényt kell elismerni és számos gyenge idegzetű személyek e porok okoshasználatával már gyakran lényeges könnyebbülést és új életerőt nyertek.

Temesvárott rendeléseket fogadj a fenebbi gyógyszerekre Uhrmann M. papir- és mű-árus úr.